

FIZIKA ÍRÁSBELI ÉRETTSÉGI-FELVÉTELI FELADAT (1999)

A feladatokat tetszés szerinti sorrendben oldhatja meg. Minden feladat megoldását új lapra kezdje! A 3.A és a 3.B feladatok közül csak az egyiket kell megoldani. A 3.A feladatot ajánljuk az egészségügyi felsőoktatási intézményekbe jelentkezőknek.

1. Egy 0,25 kg tömegű vasgolyót 4,9 m magasból szabadon ejtünk. A légellenállás elhanyagolható, $g = 9,81 \frac{m}{s^2}$.

- a. Mekkora a golyó mozgási energiája abban a pillanatban, amikor 2,9 m magasan van a talaj felett?
- b. Mekkora a golyó sebessége a talajra érkezés előtt 0,1 másodperccel?

7 pont

8 pont

Összesen: 15 pont

2. Először sorba, majd párhuzamosan kapcsolunk egy 36 ohmos és egy 144 ohmos ellenállást. Külön-külön mindkét ellenállás legfeljebb 4 watt teljesítményt vehet fel.

- a. Mekkora feszültséget kapcsolhatunk a rendszerre az egyik, illetve a másik esetben?
- b. Mennyi ekkor a rendszer által felvett teljesítmény az egyik, illetve a másik esetben?

8 pont

7 pont

Összesen: 15 pont

3. A. Egy mellkasi röntgenátvilágítás során a röntgenső 70 kV feszültség mellett 4 mA áramot vesz fel, és 0,5%-os hatásfokkal alakítja át az elektromos energiát a röntgensugárzás energiájává. Tételezzük fel, hogy a pontszerű sugárforrásból kilépő röntgensugárzás egyenletes oszlik el a féltérben.

- a. Legalább mekkora a kilépő röntgensugárzás hullámhossza?
- b. Mennyi energia érkezik négy másodperc alatt a sugárforrástól 0,9 m távolságra lévő, a sugárzásra merőleges, 1 cm^2 nagyságú bőrfelületre?

6 pont

9 pont

Az elemi töltés nagysága: $1,6 \cdot 10^{-19} \text{ C}$; a Planck – állandó értéke: $6,6 \cdot 10^{-34} \text{ Js}$; a fénysebesség értéke: $3 \cdot 10^8 \frac{m}{s}$.

Összesen: 15 pont

3. B A polónium 218 – as tömegszámú izotópja α – aktivitású. A radioaktív bomlás felezési ideje 3 perc, és minden egyes, a bomlás során keletkező α –rész $9 \cdot 10^{-13}$ J mozgási energiával hagyja el az atommagot.

a. Hány atommag bomlik el 10^{-6} kg polónium-izotópból az első 9 pec alatt?

9 pont

b. Mennyi 20°C -os vizet lehetne légtörő nyomáson elforralni azzal az energiával, ami eközben felszabadul?

6 pont

Az Avogadro-szám: $6,02 \cdot 10^{23} \frac{1}{\text{mol}}$ víz fajhője: $4,18 \frac{\text{kJ}}{\text{kgK}}$ forráshője: $2256 \frac{\text{kJ}}{\text{kg}}$

Összesen: 15 pont

4. Kék és vörös fény keverékéből álló 1 mm átmérőjű fénynyaláb esik 60° -os beesési szögben egy planparalel üvegre. Az üveg törésmutatója vörös fényre 1,739, kék fényre 1,810.

a. Mekkora szöget zár be egymással a kék, illetve a vörös fénynyaláb az üvegben?

5 pont

b. Legalább milyen vastag az üveglemez, ha az üvegből kilépő vörös és kék fény már teljesen elkülönül egymástól?

Összesen: 15 pont

5. A 100 cm^2 keresztmetszetű, egyik végén zárt, hosszú hengerben 5 liter 0°C hőmérsékletű, kétatomos molekulájú gázt zár be egy súrlódásmentesen mozgatható, elhanyagolható tömegű dugattyú.

A dugattyút és a henger alaplajját $200 \frac{\text{N}}{\text{m}}$ rugóállandójú, feszítetlen rugó köti össze.

A külső légnyomás 10^5 Pa .

a. Hány fokkal kell lassan felmelegíteni a gázt, hogy térfogata 8 liter legyen?

8 pont

b. Ehhez mennyi hőt kell közölni a gázzal?

8 pont

c. A közölt hő hány százaléka növeli a gáz belső energiáját?

4 pont

Összesen: 20 pont

6. Vízszintesen, légpárnás sínen azonos nagyságú sebességgel közeledik egymás felé két kiskocsi. Tökéletesen rugalmas ütközésük után a nagyobb tömegű kiskocsi állva marad.

a. Hányszor nagyobb az állva maradt kiskocsi tömege a másikénál?

10 pont

b. Hányszorosára nőtt a kisebb tömegű kiskocsi mozgási energiája?

10 pont

Összesen: 20 pont